

SINTEZA OBSERVAȚIILOR

la proiectul Planului de acțiuni al Autorității Naționale pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației pentru anul 2008

Perioada de consultare pe marginea *Planului de acțiuni al Autorității Naționale pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației (ANRCTI) pentru anul 2008*, publicat pe pagina de internet a ANRCTI la data de 26 februarie 2008, a expirat la data de 26 martie 2008.

Observațiile primite de către ANRCTI în cursul perioadei de consultare se referă la următoarele aspecte:

I. Participarea ANRCTI la revizuirea *Documentului de politică și strategie privind implementarea serviciului universal în sectorul comunicațiilor electronice*: Unul dintre respondenți consideră că ANRCTI ar trebui să dedice o atenție corespunzătoare revizuirii strategiei și formulează câteva propuneri în legătură cu obiectivele ce ar trebui urmărite în acest demers (combaterea excluziunii sociale, revizuirea mecanismelor de compensare a costului net, obiectivele i2010, corelația cu politicile legate de utilizarea fondurilor structurale), precum și cu elemente concrete ale serviciului universal (telefoanele publice cu plată). Totodată, respondentul propune includerea în Planul de acțiuni a unei consultări privind concluziile studiului de piață efectuat de ANRCTI în rândul utilizatorilor finali, având ca scop principal măsurarea cererii populației în ceea ce privește serviciile de telefonie fixă, precum și a gradului de satisfacere a acesteia de către furnizorii de servicii de comunicații electronice.

ANRCTI reamintește că, având în vedere dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea nr. 304/2003 pentru serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile de comunicații electronice, Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației are rolul de a coordona demersul de revizuire a *Documentului de politică și strategie privind implementarea serviciului universal în sectorul comunicațiilor electronice*, iar Autoritatea va acorda întreaga atenție participării în acest proces, urmând să contribuie cu expertiza sa, cu concluziile rezultate din implementarea serviciului universal până în prezent și cu propuneri legate de obiectivele și mecanismele de implementare viitoare. Comentariile formulate de respondent vor fi reținute pentru exercițiul de consultare ce va fi organizat în contextul demersului de revizuire a strategiei.

În ceea ce privește studiul de piață menționat, ANRCTI precizează că pe baza concluziilor acestuia va evalua gradul de satisfacere a cererii populației României în ceea ce privește serviciile incluse în sfera serviciului universal, la nivelul întregului teritoriu național, și va propune un set de soluții care să asigure disponibilitatea, în condiții de eficiență economică, a serviciilor pentru care cererea nu este satisfăcută. Rezultatele studiului vor fi utilizate în fundamentarea propunerilor de revizuire a strategiei, în principal în ceea ce privește evaluarea oportunității desemnării unor furnizori de serviciu universal care vor avea ca obligații instalarea de telefoane publice cu plată și furnizarea accesului la o rețea publică de telefonie, la un punct fix, în localitățile care înregistrează deficiențe din punct de vedere al gradului de satisfacere a cererii, urmând să permită și analizarea măsurii în care este necesară includerea telefoanelor publice cu plată existente în sfera serviciului universal.

Autoritatea nu consideră necesară organizarea unei consultări publice distincte cu privire la concluziile acestui studiu, dat fiind că rezultatele sale vor fi utilizate în fundamentarea propunerilor de revizuire a strategiei și, prin urmare, vor putea fi analizate și comentate în contextul consultării publice care va fi organizată pe marginea revizuirii strategiei.

II. Revizuirea piețelor relevante din sectorul comunicațiilor electronice

1. Revizuirea piețelor corespunzătoare serviciilor de terminare la puncte fixe a apelurilor în rețelele publice de telefonie (pct. II.1.b.1 din Plan): Un respondent consideră că orizontul de timp pentru efectuarea acestei revizuii este adecvat și subliniază necesitatea evitării oricăror întârzieri în adoptarea deciziilor finale; totodată, consideră că este necesară includerea în analiză și a altor furnizori, reiterând comentariile transmise în cadrul consultării publice la *proiectele de măsuri ale Autorității Naționale pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie*

ANRCTI are în vedere finalizarea în cel mai scurt termen a revizuirii piețelor corespunzătoare serviciilor de terminare la puncte fixe a apelurilor în rețelele publice de telefonie, astfel încât termenul indicat în Planul de acțiuni să fie respectat. În ceea ce privește includerea în analiză și a altor furnizori, Autoritatea precizează că acest aspect este abordat în *Sinteza observațiilor la proiectele de măsuri ale Autorității Naționale pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie*¹.

2. Revizuirea piețelor corespunzătoare serviciilor de transmisie (retransmisie) a serviciilor de programe audiovizuale prin rețelele de comunicații în vederea asigurării distribuției/difuzării acestora către public, la nivel de gros (pct. II.1.b.2): Un respondent apreciază continuarea analizei pe această piață, dar constată că apetitul pentru identificarea unor probleme de dominanță în telefonia fixă nu se regăsește în ceea ce privește poziția de piață a operatorilor de cablu, care dețin o cotă de aproape 100% pe piața difuzării de programe audiovizuale în propriile rețele la nivel cu amănuntul și de gros. În plus, respondentul susține că serviciile de televiziune prin satelit reprezintă un serviciu complementar mai degrabă decât un substitut deplin al serviciilor de cablu, neexercitând o constrângere eficientă asupra tarifelor operatorilor de cablu. Având în vedere lipsa recunoașterii formale a dominanței operatorilor de cablu pe piețele difuzării programelor audiovizuale, acești operatori au flexibilitatea de a-și extinde dominanța pe piețele adiacente de broadband și telefonie fixă, în detrimentul dezvoltării unei competiții eficiente pe aceste piețe.

ANRCTI consideră că aceste comentarii exced scopului consultării pe marginea Planului de acțiuni al Autorității, putând fi pertinente în contextul consultării organizate pe marginea *Documentului de poziție privind strategia de reglementare a sectorului comunicațiilor electronice din România pentru perioada 2007-2010* sau în contextul viitoarelor consultări privind piețele corespunzătoare serviciilor de transmisie (retransmisie) a serviciilor de programe audiovizuale prin rețelele de comunicații în vederea asigurării distribuției/difuzării acestora către public, la nivel de gros. De altfel, Autoritatea și-a precizat poziția față de comentarii similare în *Sinteza observațiilor la Documentul de poziție privind strategia de reglementare a sectorului comunicațiilor electronice din România pentru perioada 2007-2010*².

¹ <http://www.anrcti.ro/DesktopModules/Interogation/DownloadFile.aspx?intSurveyID=931&intSurveyFilledInstancesID=808976>, pag. 5-7 și 9

² <http://www.anrcti.ro/DesktopModules/Interogation/DownloadFile.aspx?intSurveyID=931&intSurveyFilledInstancesID=808954>, pag. 21-22

3. Revizuirea piețelor corespunzătoare serviciilor de terminare și originare la puncte mobile a apelurilor în rețelele publice de telefonie (pct. II.1.b.3)

Un respondent este de părere că orizontul de timp propus pentru analiza piețelor de originare la puncte fixe și, respectiv, de originare la puncte mobile în rețelele publice de telefonie, precum și pentru analiza piețelor cu amănuntul corespunzătoare, nu permite o investigare completă a relațiilor de interdependență dintre cele două piețe, și în special a substituției fix-mobil, acțiune pe care o consideră prioritară față de evaluarea unei potențiale dominanțe colective. În consecință, se propune revizuirea calendarului analizelor de piață pentru a face posibilă evaluarea simultană a piețelor de telefonie fixă și a celor de telefonie mobilă (cele de gros și cele cu amănuntul). Totodată, respondentul consideră că este necesar să se efectueze un studiu în rândul utilizatorilor finali, care să permită înțelegerea gradului de substituție între serviciile de acces și, respectiv, apeluri furnizate la puncte fixe și cele furnizate la puncte mobile.

ANRCTI înțelege rațiunile propunerii respondentului și consideră că poate fi avută în vedere corelarea orizontului de timp pentru revizuirea tuturor piețelor corespunzătoare serviciilor de originare în rețelele publice de telefonie, punctele II.1.b.3 și II.1.b.5 din Planul de acțiuni fiind modificate în consecință. Totodată, acest lucru va asigura și posibilitatea corelării cu orizontul de timp pentru revizuirea piețelor de acces și apeluri la nivel cu amănuntul (a se vedea pct. II.1.b.6).

Autoritatea precizează totodată că acțiunea de punctul II.1.a din Plan („Colectarea, verificarea și prelucrarea datelor în scopul revizuirii piețelor relevante din sectorul comunicațiilor electronice”) are în vedere și efectuarea unui studiu de piață în rândul utilizatorilor finali, care își propune inclusiv abordarea aspectelor menționate de respondent.

4. Revizuirea piețelor corespunzătoare serviciilor de acces la bucla locală (pct. II.1.b.4 din Plan)

Un operator susține că substituibilitatea limitată a cererii și ofertei pe piața accesului la bucla locală formată din perechea de fire metalice torsadate este o consecință a modului de definire a pieței, care nu este neutru din punct de vedere tehnologic, conducând la reglementarea accesului la rețeaua operatorului fost monopolist. Este așteptată schimbarea acestei abordări în linie cu *Recomandarea CE*, care ar trebui să conducă la concluzii diferite față de cele rezultate din analiza inițială, cel puțin la nivel regional. Același operator subliniază necesitatea finalizării revizuirii acestei piețe până la sfârșitul anului 2008.

ANRCTI recunoaște necesitatea finalizării analizei piețelor corespunzătoare serviciilor de acces la bucla locală și de tip „bitstream” în cursul anului 2008. În același timp, Autoritatea precizează că neutralitatea tehnologică este unul dintre principiile esențiale ale activității de reglementare, a cărei aplicare este asigurată și prin faptul că definirea piețelor relevante ține seama de principiile legislației în domeniul concurenței, bazându-se pe analiza criteriilor substituibilității cererii și ofertei, iar piețele corespunzătoare serviciilor de acces la bucla locală și de tip „bistream” nu vor face excepție de la aceste principii. Trebuie însă subliniat că neutralitatea tehnologică a definirii unor servicii nu echivalează cu lipsa necesității unei analize tehnico-economice fundamentate și riguroase cu privire la substituibilitatea diverselor tehnologii ce pot fi utilizate pentru furnizarea serviciilor respective.

5. Revizuirea piețelor corespunzătoare serviciilor de telefonie la puncte fixe la nivel cu amănuntul (pct. II.1.b.6)

Un operator consideră că toate piețele relevante cu amănuntul evoluează către concurența bazată pe infrastructură, barierele de intrare pe piață sunt scăzute, iar dreptul concurenței ar trebui să fie suficient pentru remedierea oricăror probleme concurențiale pe viitor; în consecință, obligațiile de reglementare ar trebui ridicate pe aceste piețe.

Același operator propune totodată împărțirea procesului de revizuire a piețelor corespunzătoare serviciilor de telefonie la puncte fixe la nivel cu amănuntul în două etape: i) definirea piețelor și desemnarea operatorilor cu putere semnificativă; ii) impunerea obligațiilor de reglementare în sarcina operatorilor cu putere semnificativă. Această propunere este argumentată prin prisma obligațiilor de notificare pe care ANRCTI trebuie să le respecte, precum și prin faptul că astfel ar crește transparența și eficiența consultării și calitatea procesului de revizuire a piețelor relevante.

ANRCTI precizează că aspectele legate de îndeplinirea „testului celor trei criterii”³ (la care face referire respondentul) vor fi analizate cu ocazia revizuirii piețelor corespunzătoare serviciilor de telefonie la puncte fixe la nivel cu amănuntul. În acest context, Autoritatea confirmă faptul că aplicarea „testului celor trei criterii” este necesară atât în cazul în care s-ar considera oportună definirea unor piețe relevante susceptibile de reglementare *ex ante* diferite de cele incluse în Recomandarea Comisiei Europene 2007/879/CE privind piețele relevante de produse și servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări *ex ante*, în conformitate cu Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (*Recomandarea CE*), cât și în cazul în care s-ar considera că anumite piețe incluse în *Recomandarea CE* nu ar fi susceptibile de reglementare *ex ante* date fiind circumstanțele naționale.

ANRCTI nu este de acord cu propunerea de împărțire a procesului de revizuire a piețelor cu amănuntul formulată de respondent. Autoritatea consideră că abordarea simultană a definirii piețelor relevante, a desemnării furnizorilor cu putere semnificativă și a stabilirii remediilor ar permite o mai bună adaptare a intervenției de reglementare la situația de pe piețele analizate, inclusiv sub aspect temporal, problemelor de ordin concurențial oferindu-li-se fără întârziere remediile adecvate. De altfel, din același motiv, această structură a procesului de analiză a piețelor relevante este preferată și de Comisia Europeană. Obligațiile de notificare invocate de respondent în sprijinul propunerii sale vin mai curând să confirme oportunitatea abordării concomitente a celor trei aspecte menționate, scindarea în două etape făcând necesare două perioade de consultare europeană (precum și două etape de consultare națională), ceea ce ar lungi considerabil procesul. În plus, transparența și eficiența exercițiului de consultare (atât a celui național, cât și a celui european) par a fi mai degrabă favorizate în condițiile consultării simultane asupra definirii piețelor relevante, a desemnării furnizorilor cu putere semnificativă și a remediilor propuse, care ar avea avantajul de a oferi respondenților o perspectivă completă asupra argumentelor, raționamentelor, implicațiilor și corelațiilor din cadrul analizei, menită să le permită o cât mai bună înțelegere a măsurilor propuse de Autoritate și formularea unor comentarii cât mai pertinente pe marginea acestora.

III. Administrarea și gestionarea resurselor de numerotație (secțiunea II.2 din Plan): Un respondent propune ca ANRCTI să identifice și să introducă în Planul de acțiuni măsuri pentru asigurarea accesului la numerele verzi din toate rețelele (de telefonie fixă și mobilă), având în vedere că unii operatori restricționează accesul abonaților proprii către asemenea numere aflate în rețelele altor operatori.

Date fiind sesizările existente cu privire la problema accesului la numerele verzi, Autoritatea va avea în vedere analizarea aspectelor acestei probleme și investigarea unor posibilități de soluționare în contextul revizuirii piețelor relevante, însă poate avea în vedere și luarea unor măsuri pentru asigurarea interoperabilității serviciilor în temeiul art. 5 din Ordonanța Guvernului nr.34/2002 privind accesul la rețelele publice de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr.527/2002, cu modificările și completările ulterioare. Având în vedere legăturile menționate cu procesul de revizuire a piețelor relevante, ANRCTI

³ a) Existența unor bariere ridicate și netranzitorii la intrarea pe piață; b) existența unei structuri a pieței care nu evoluează către o concurență efectivă în orizontul de timp analizat; c) insuficiența legislației din domeniul concurenței în rezolvarea problemelor concurențiale identificate.

nu consideră că este cazul să introducă o acțiune distinctă în Plan referitoare la accesul la numerele verzi.

IV. Administrarea și gestionarea spectrului de frecvențe radio (secțiunea II.3 din Plan)

1. Implementarea strategiei privind introducerea sistemelor BWA (*Broadband Wireless Access*) în benzile de frecvențe 3,5 GHz și 3,7 GHz (pct. II.3.d din Plan) ar trebui să constituie una dintre prioritățile ANRCTI, având în vedere potențialul acestora de a asigura soluții de acces alternative pentru furnizarea serviciilor de bandă largă și de a contribui la reducerea decalajului urban-rural în ceea ce privește dezvoltarea acestor servicii.

ANRCTI este întru totul de acord cu aceste afirmații și confirmă faptul că implementarea strategiei privind introducerea sistemelor BWA este una dintre prioritățile majore ale activității sale în anul 2008. Guvernul României a adoptat în data de 27 februarie 2008 Ordonanța de urgență nr. 18/2008 privind stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea utilizării spectrului radio în banda de frecvențe 3600-3800 MHz, în scopul de a permite demararea procedurilor de implementare a sistemelor BWA la nivel național. Conform acestei Ordonanțe de urgență, ANRCTI va reglementa modul de desfășurare a procedurii de selecție comparativă pentru acordarea licenței de utilizare a frecvențelor radio 3600-3657 MHz și 3700-3757 MHz. În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a ordonanței (4 martie 2008), prin hotărâre a Guvernului, va fi stabilit cuantumul taxei de licență, iar ANRCTI va avea la dispoziție 60 de zile de la intrarea în vigoare a acestei hotărâri pentru a adopta o decizie privind modul de desfășurare a procedurii de acordare a licenței.

2. Unul dintre respondenți propune introducerea în Planul de acțiuni a unei noi măsuri, referitoare la revizuirea Deciziei nr. 686/2005 în sensul scăderii tarifelor de spectru și al corelării modalității de plată cu măsura utilizării spectrului de către operatori.

ANRCTI precizează că Decizia președintelui Inspectoratului General pentru Comunicații și Tehnologia Informației nr. 686/2005 pentru aprobarea Procedurii de tarifare și a Listei cuprinzând tarifele de utilizare a spectrului radio, datorate anual către Inspectoratul General pentru Comunicații și Tehnologia Informației, cu modificările și completările ulterioare, va fi revizuită în cursul anului 2008 în vederea stabilirii tarifelor de utilizare a spectrului pentru benzile de frecvențe radio 410-415/420-425 MHz și, respectiv, 3600-3800 MHz, având în vedere că în cursul acestui an Autoritatea va organiza procedurile de selecție în vederea acordării unor licențe de utilizare a frecvențelor radio în benzile menționate anterior, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 61/2008 privind procedura de selecție pentru acordarea unei licențe naționale de utilizare a frecvențelor radio în vederea furnizării de rețele de date și servicii de comunicații electronice mobile în benzile de frecvențe 410-415/420-425 MHz, și, respectiv, ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr.18/2008 privind stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea utilizării spectrului radio în banda de frecvențe 3600-3800 MHz. ANRCTI a completat în acest sens pct. II.3.b din Planul de acțiuni.

3. Se propune introducerea în Plan a unei acțiuni privind definitivarea metodologiei de evaluare a parametrilor de calitate în sistemele GSM.

Autoritatea reamintește că inițiativa stabilirii unei metodologii de măsurare a parametrilor de calitate în rețelele GSM, lansată în urmă cu ceva timp, a întâmpinat o opoziție puternică din partea operatorilor atunci când s-a pus problema agreeării metodologiei, în special în ceea ce privește interpretarea obligațiilor de calitate a serviciilor prin referire la orice punct al zonei de acoperire. Din

acest motiv, ANRCTI manifestă rezerve cu privire la șansele de reușită pe care le-ar avea o asemenea acțiune în anul 2008 și nu consideră că introducerea sa în Plan ar fi oportună.

V. Reglementări diverse (secțiunea II.4 din Plan): Un respondent consideră că este necesar ca grupul de lucru înființat pentru evaluarea impactului noilor tehnologii asupra pieței de comunicații electronice din România să își înceapă activitatea și să deruleze acțiuni pentru înțelegerea modului în care piața de comunicații este sau va fi afectată de noile tehnologii (de exemplu, 3G și NGA) și propune în acest sens introducerea unei acțiuni în Plan având ca obiect evaluarea impactului noilor tehnologii asupra pieței de comunicații electronice din România.

ANRCTI va acorda întreaga atenție evaluării impactului noilor tehnologii asupra pieței de comunicații electronice din România, atât în cadrul procesului de revizuire a piețelor relevante, cât și în contextul altor activități, iar instrumentele utilizate vor fi variate. Având în vedere că evaluarea impactului noilor tehnologii va fi parte integrantă din procesele sau activitățile cărora se subsumează, Autoritatea nu consideră că se justifică introducerea unei acțiuni distincte cu acest obiect în Plan.

VI. Reglementări în sectorul tehnologiei informației (cap. IV din Plan): Un operator consideră că este inechitabil ca beneficiarii reglementărilor din domeniul tehnologiei informației să fie excluși de la plata tarifului de monitorizare și propune identificarea unui mecanism prin care și aceștia să poată participa la taxele de reglementare percepute de ANRCTI.

ANRCTI precizează că, potrivit legislației din domeniul tehnologiei informației, care constituie temeiul activității sale de reglementare și supraveghere în acest domeniu, Autoritatea poate percepe o taxă numai pentru omologarea sistemelor informatice folosite în activitatea de facturare electronică, potrivit dispozițiilor art. 26 alin. (5) și (6) din Legea nr. 260/2007 privind înregistrarea operațiunilor comerciale prin mijloace electronice. Celelalte dispoziții legale în domeniul tehnologiei informației nu prevăd această posibilitate a ANRCTI de a percepe taxe furnizorilor de servicii (de exemplu, pentru prestarea serviciilor de arhivare electronică, a serviciilor de certificare pentru semnătura electronică, a serviciilor de marcare temporală a documentelor sau a serviciilor în domeniul comerțului electronic). În lipsa unor prevederi în legislația primară, nu este posibilă introducerea obligației de plată a unor taxe în deciziile ANRCTI care conțin normele de aplicare a acestei legislații. Fără îndoială, Autoritatea poate avea în vedere formularea unor propuneri de revizuire a cadrului legislativ care să creeze posibilitatea perceperii unor asemenea taxe, însă decizia finală în acest sens va aparține Parlamentului.

VII. Asigurarea eficienței reglementărilor prin exercitarea atribuțiilor de monitorizare și control

1. Monitorizarea respectării formulelor de control al creșterii tarifelor cu amănuntul de către S.C. Romtelecom S.A. (pct. V.1.b din Plan): Un respondent solicită să se emită un punct de vedere transparent legat de măsura în care Romtelecom s-a aliniat la prevederile deciziei de reglementare relevante.

ANRCTI publică anual în raportul său de activitate o sinteză a activității control și monitorizare privind respectarea obligațiilor furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice. Măsurile luate de către Autoritate pentru verificarea îndeplinirii de către S.C. Romtelecom S.A. a obligațiilor impuse privind respectarea formulelor de control al creșterii tarifelor cu amănuntul vor fi publicate în raportul anual pentru anul 2007, asigurând astfel transparența procesului de monitorizare.

2. Colectarea, verificarea, prelucrarea și analizarea datelor în scopul realizării de raportări periodice privind evoluția pieței de comunicații electronice către Comisia Europeană și alte instituții internaționale (pct. V.2.d din Plan): Un operator solicită ca indicatorii la nivel agregat privind piața de comunicații din România care sunt transmiși către Comisie sau alte entități la nivel internațional (ERG, ITU etc.) să fie comunicați și operatorilor care au contribuit la furnizarea lor.

În ceea ce privește solicitarea ca ANRCTI să transmită către operatori indicatorii raportați la nivel agregat către diversele organizații internaționale, Autoritatea consideră că un asemenea demers nu ar fi justificat din punct de vedere al eficienței alocării resurselor, având în vedere numărul adesea foarte mare de respondenți care contribuie la furnizarea datelor necesare pentru raportarea unor asemenea indicatori. ANRCTI poate însă să pună acești indicatori la dispoziția operatorilor care ar solicita expres acest lucru, evident, în măsura în care informațiile au caracter public. De asemenea, este util de precizat că, în majoritatea cazurilor, datele agregate cu caracter public pe care Autoritatea le-ar putea pune la dispoziția operatorilor se regăsesc oricum în rapoartele pentru întocmirea cărora au fost solicitate, rapoarte care sunt publicate de obicei de organizațiile în cauză.